

Getsemanska ura – „Vaš čas i vlast tmina“ (Lk 22, 53)

EVANĐEOSKI ODLOMAK (Lk 22, 39-53)

Tada iziđe te se po običaju zaputi na Maslinsku goru. Za njim pođoše i njegovi učenici. Kada dođe onamo, reče im: »Molite da ne padnete u napast!«

I otrgnu se od njih koliko bi se kamenom dobacilo, pade na koljena pa se molio: »Oče! Ako hoćeš, otkloni ovu čašu od mene. Ali ne moja volja, nego tvoja neka bude!«

A ukaza mu se anđeo s neba koji ga ohrabri. A kad je bio u smrtnoj mucij, usrdnije se molio. I bijaše znoj njegov kao kaplje krvi koje su padale na zemlju.

Usta od molitve, dođe učenicima i nađe ih snene od žalosti pa im reče: »Što spavate? Ustanite! Molite da ne padnete u napast!«

Dok je on još govorio, eto svjetine, a pred njom jedan od dvanaestorice, zvani Juda. On se približi Isusu da ga poljubi. Isus mu reče: »Juda, poljupcem Sina Čovječjeg predaješ?«

A oni oko njega, vidjevši što se zbiva, rekoše: »Gospodine, da udarimo mačem?« I jedan od njih udari slugu velikoga svećenika i odsiječe mu desno uho. Isus odgovori: »Pustite! Dosta!« Onda se dotače uha i zacijeli ga.

Nato Isus reče onima koji se digoše na nj, glavarima svećeničkim, zapovjednicima hramskim i starješinama: »Kao na razbojnika iziđoste s mačevima i toljagama!

Danomice bijah s vama u Hramu i ne digoste ruke na me. No ovo je vaš čas i vlast Tminâ.«

RAZMATRANJE (autor: Mladen Milić)

Zlo trijumfira kad čovjek misli da može sam, bez Boga.

Jedan od možda i najbolje karakteriziranih likova u filmu Pasija je lik Sotone. Redatelj Mel Gibson prikazao ga je kao bezlično, bespolno biće za koje se sa sigurnošću ne može reći ima li muške ili ženske fizičke odrednice. No osim fizičkog izgleda (kojeg je zaista teško bilo filmski vizualizirati, a da se ne upadne u banalnost) je izvrsna teološka finesa kojom redatelj prikazuje ovog „neprijatelja ljudskog roda od početka“.

Zlurado biće koje uživa kad čini zlo

Sotona ne prisiljava, on nagovara, čeka svoj trenutak, čeka čas slabosti. Pristupa onda kada su oni koji bi trebali biti najbliže otišli, kad su daleko, kad ne mare, kad

misle da je s nekim sve u redu ili kad naprosto spavaju. Sotona, prikazuje ga dalje ovo remek djelo, ne čini zlo niti čovjeka na njega prisiljava. Iako je čovjek, mora se priznati, determiniran vlastitim okruženjem, društvom ili postupcima, on je za većinu stvari koje čini više ili manje odgovoran. Sotona čovjeka ne prisiljava, niti umjesto njega čini zlo. On je zlorado biće koje nihilistički uživa kada ga čini čovjek. Kada čovjek drugog čovjeka podčinjava, kad ga pretvara u objekt, kad manipulira pomoću moći koju ima. Najdojmljiviji trenutak orisa ovog lika u filmu je brutalna scena bičevanja kad se osjeća njegova prisutnost, a njegov je lik jezivo blizu onih ljudi koji čine zlo.

Getsemanska ura - gdje sam tu ja?

Naravno da karakterizacija nekog lika ne može do kraja pokazati svu dubinu njegove osobe ili bića, pa tako nije ni s Gibsonovim filmom. Ono što je znakovito u danima koji su pred nama, a to je sveto Trodnevlje i uprisutnjenje Kristove muke, smrti i uskrsnuće, jest to da nas Svetopisamski odlomci uvode u razmatranje čitave ljudske i kozmičke stvarnosti, sažete u tri dana kroz proces jednom čovjeku za kojeg je rečeno „Smrt zaslužuje!“, i to na temelju rečenice „Mi imamo zakon i po zakonu on mora umrijeti.“

Uvod u opis Muke je događaj u Getsemanskom vrtu. Kušnja koja u Matejevom evanđelju neodoljivo podsjeća na Kristovu kušnju u pustinji, ali i na vrt, u kojem su bili kušani i prvi ljudi. Luka kao da pokazuje kako se ostvaruje redak s početka Evanđelja: „Đavao se udalji od njega do prve prilike“ (Lk 4, 13). Ono što može svatko od nas primijetiti jesu odnosi koji vladaju među akterima ovih događaja, koje Krist naziva „vaš čas i vlast Tmina“. Budući da je Evanđelje i napisano kako bismo se i mi odredili spram Isusa Krista, sigurno je da se možemo prepoznati u nekom od likova – bio to Petar, ponekad možda Juda, učenici koji su se udaljili i slično. Svakako, jedno od ključnih naših propitivanja trebalo bi biti i ono spram zla, odnosno Zloga.

U određenim, pa i kršćanskim vjerničkim krugovima, postoji stav kako je u čovjekovom životu toliko prisutan Sotona da čovjek nema nikakvu odgovornost. Druga se krajnost sastoji u tome da je čovjek toliko determiniran okolinom da ne snosi nikakvu odgovornost, a duhovne stvarnosti na njega naprosto ne utječu zato što ne postoje. Noć Velikog četvrtka i opisi događaja u Getsemaniju razbijaju ove krajnosti i dovode ih u fantastično centriran realizam koji pokazuje čovjeka u njegovoj slabosti, ali i taštini. Realizam u kojem je i Sotoni kao liku dano pravo mjesto – on ne čini zlo, ali je zlorado prisutan.

Apostol Petar - nijekanje kao plod taštine

Apostol Petar, prvak među dvanaesticom arhetipski je primjer vjernika kršćanina i čovjeka grješnika. On koji se zaklinje da će s Isusom i u smrt, pada na prvoj kušnji. Plaši ga trač jedne sluškinje. Voli svoju komociju i grije se pored vatre. Njegova taština ne dopušta mu da sebe stavi u pitanje, da stavi u pitanje svoje stavove. On podrazumijeva da je sasvim u redu jedno govoriti, a drugo raditi. Njegov bijeg, pretvaranje, zatajenje – to su čini čovjekove slabosti – čovjeka koji bježi od svojih obveza, od svoga posla, od onih koji su mu povjereni. To je čovjek koji voli biti u trendu, više voli relativizirati nego se zauzeti za istinu. Čovjek koji mnogo obeća, a nije u stanju ispuniti ni ono najosnovnije.

Je li i to „vlast Tmina“? Jest. Pojedinci, društva i države znaju se naći u problemima kad oni koji ih vode i koji trebaju preuzeti odgovornost zataje, zašute, pretvaraju se, relativiziraju, ne obavljaju svoj posao i bježe od odgovornosti. Ima li izlaza iz toga? Ima – iskreno pokajanje i preuzimanje onoga što je nekome povjereno.

Prebacivanje krivnje na drugoga

Još od Edenskog vrta, glavni izvor mnogih zala je onaj uzvik „Nisam ja prvi počeo!“ Tako se opravdava malo dijete pred roditeljem koji ga kori. Drugačije ne čini ni terorist. Najgora agresija ima izgovor u legitimnoj obrani. Kod nas u Hrvatskoj za sve probleme u državi popularno je okriviti stranku koja je vladala u prethodnom razdoblju. Za glavare svećeničke i sinedrij Isus iz Nazareta je „prvi počeo“. „Da on nije zločinac, ne bismo ga ni predali tebi.“ Tko u ovakvim situacijama ima najviše koristi? Onaj koji se u početku posvetio zlu kao dobru. Onaj koji zlorado uživa kad čovjek (opet slično) ne preuzima odgovornost za ono što mu je povjereno, nego prebacuje krivnju na drugoga. To se događa kada se inteligencija odvoji od milosti i kad se razum odvoji od savjesti i suosjećanja. Uvijek se nađe izgovor i uvijek se nađe krivac.

Samodostatnost – oholost upakirana u celofan

Početak svakog grijeha, smatra teologija, je oholost (Sir 10, 13). Nju slijedi zavist jer oholost jest razlog da se zavidi. Zavist čovjeka tjera da ne poštuje opći Božji nacrt koji zna što je najbolje za čovjeka. To je slučaj prisposdobe o radnicima u vinogradu kad radnici prvog sata postaju zavidni što su oni zadnji dobili istu plaću kao i oni. Njihov prigovor je zavist koja proizlazi iz oholosti. Oni hoće sami odrediti ono što mora biti dobro. Misliti da se može sam, bez pomoći Božje milosti, bez pomoći onoga kojeg je Bog stavio na naš životni put, bez uporabe riznice mudrosti koju je Bog po čovjeku dao drugom čovjeku, samodostatno je i, u krajnjoj liniji oholo. Baš kao što su i učenici

mislili da mogu sami, da su sami sebi dovoljni. Tko su i što su, sinulo im je tek za par dana, kad su prepoznali Krista kako tumači Pisma i lomi kruh. Baš kao što se i vjernik prepoznaje u svojoj ovisnosti o Bogu kada čita i sluša Božju riječ i lomi Kruh Života.

Biti samodostatan znači biti ohol. F. Hadjadj ukazuje na oholost kao glavnu karakteristiku Sotone. „On svakome šapće neka se spasi sam. Ohrabruje ga da stvori malo privatno nebo. Jedino prvenstvo oholosti nad zavišću omogućuje nam dokučiti svu raskoš tog zavođenja: Sotonu, menadžera samodostatnosti i ova utopije.“

Zato nije loše razmisliti ovih dana kako ne možemo sami, kako se naša moć lako izvitoperi u zlo, kako smo krhki i kako, u konačnici, Zlo trijumfira kad čovjek misli da može sam, bez Boga. Čak i kad se Bog čini daleko, vlast Tmina ima ograničen mandat, a svjetlo se nazire. Kad se čovjek okrene prema svjetlu, prema Bogu, kad se učini ovisnim o njemu i potrebnim njegove milosti, onda i taj „menadžer samodostatnosti“ gubi svoju maštovitu moć koja čovjeka neprestano kljuka rečenicom: Možeš ti to i sam.

MOLITVA

O Isuse, koji u preobilju svoje ljubavi da svladaš tvrdoću našega srca, obasipaš rijekom milosti one koji razmatraju Tvoju najsvetiju muku u Getsemanskom vrtu i promiču ovu pobožnost, molim Te, pomози mojoj duši i mojem srcu da se često, ali barem jednom na dan, spomenem Tvoje najgorče smrtne tjeskobe u Maslinskom vrtu, žaleći te i, koliko je to moguće, sjedinjujući se s Tobom! O blagoslovljeni Isuse, koji si u onoj noći uzeo na sebe golem teret naših grijeha i za njih dao potpunu zadovoljštinu, pruži mi preveliki dar da se iz ljubavi savršeno pokajem za svoje mnogobrojne grijehе, za koje si se Ti sam krvlju znojio! O blagoslovljeni Isuse, za tvoju najžešću borbu u Getsemanskom vrtu pruži mi konačnu pobjedu nad napastima, osobito nad onima kojima sam najviše podložna! O Isuse patniče, za volju Tvojih nedokučivih i neizrecivih smrtnih borbi u onoj noći izdaje i najgorčih duševnih tjeskoba, rasvijetli me da spoznam i ispunim Tvoju volju i daj da uvijek ponovno mislim na Tvoju potresnu borbu i da promatram kako si je pobjedonosno izdržao, ne da izvršiš svoju volju, nego volju svoga Oca! Budi blagoslovljen, o Isuse, za krvavo znojenje i strašnu smrtnu borbu koju si u najledenijoj zapuštenosti i neshvatljivoj samoći ljubazno podnio! Budi blagoslovljen, o najslađi, ali neizmjernom gorčinom ispunjeni Isuse, za Tvoju molitvu koja je tako duboko ljudska kao i božanska izvirala iz Tvojega, od smrtne tjeskobe uzdrhtalog Srca! Vječni Oče, prikazujem Ti sve prošle, sadašnje i buduće Mise sjedinjene s krvavim smrtnim

Kristovim strahovanjima u patničkome Getsemanskom vrtu. Presveto Trojstvo, daj da se upozna, a time i proširi, ljubav k smrtnoj tjeskobi Isusa u Maslinskoj gori po cijelom svijetu! Daj, o Isuse, da se svi oni koji Te s ljubavlju promatraju na Križu također sjećaju Tvojih neizmjernih patnji na Maslinskoj gori, te da se, slijedeći Tvoj primjer, nauče ispravno moliti i pobjednički se boriti, da Te tako mogu jednom u nebu vječno slaviti!

LITANIJE KRVI KRISTOVE

Gospodine, smiluj se.

Kriste, smiluj se.

Gospodine, smiluj se.

Kriste, čuj nas.

Kriste, usliši nas.

Oče nebeski Bože, *smiluj nam se.*

Sine, otkupitelju svijeta, Bože, *smiluj nam se.*

Duše sveti, Bože, *smiluj nam se.*

Sveto Trojstvo, jedan Bože, *smiluj nam se.*

Krvi Krista, jedinorođenoga Sina vječnog Oca, *spasi nas!*

Krvi Krista, utjelovljene riječi Božje, *spasi nas!*

Krvi Kristova, novoga i vječnoga zavjeta, *spasi nas!*

Krvi Kristova, u smrtnoj borbi na zemlju potekla, *spasi nas!*

Krvi Kristova, koja si kod bičevanja izvirala, *spasi nas!*

Krvi Kristova, ispod trnove krune prokapala, *spasi nas!*

Krvi Kristova, na križu prolivena, *spasi nas!*

Krvi Kristova, cijeno našega spasenja, *spasi nas!*

Krvi Kristova, bez koje nema oproštenja, *spasi nas!*

Krvi Kristova, u euharistiji okrjepo i čišćenje duša, *spasi nas!*

Krvi Kristova, rijeko milosrđa, *spasi nas!*

Krvi Kristova, pobjednice zlih duhova, *spasi nas!*

Krvi Kristova, snago mučenika, *spasi nas!*

Krvi Kristova, jakosti priznavalaca, *spasi nas!*

Krvi Kristova, koja rađaš djevice, *spasi nas!*

Krvi Kristova, čvrstoćo onih koji su u pogibli, *spasi nas!*

Krvi Kristova, okrepo umornih, *spasi nas!*

Krvi Kristova, u plaču utjeho, *spasi nas!*

Krvi Kristova, nado pokornika, *spasi nas!*

Krvi Kristova, utjeho umirućih, *spasi nas!*

Krvi Kristova, mire i milino srdaca, *spasi nas!*

Krvi Kristova, jamstvo vječnoga života, *spasi nas!*

Krvi Kristova, koja izbavljaš duše iz čistilišta, *spasi nas!*

Krvi Kristova, svake slave i časti predostojna, *spasi nas!*

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, *oprosti nam Gospodine.*
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, *usliši nas Gospodine.*
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta, *smiluj nam se.*

- Otkupio si nas Gospodine krvlju svojom.
- I postadosmo kraljevstvo Boga našega.

Pomolimo se: Svemogući, vječni Bože, ti si jedinorođenoga Sina postavio za otkupitelja svijeta i htio da te njegova krv ublaži: podaj, molimo, da cijenu našega spasenja tako štujemo, a njezina nas snaga tako brani od zala ovoga života na zemlji, da vječni plod svete krvi uživamo na nebu. Po istome Kristu Gospodinu našem.
Amen.